СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.



SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 240. Джерзи Сити, Н. Дж., четвер, 15. жовтня, 1925. VOL. XXXIII. No. 240. Jersey City, N. J., Thursday, October 15. 1925. THREE CENTS

Робітничі юнії виставляють нову програму щодо зарібку.

АТЛЕНТИК СИТІ, Ню Джерзі, 13. жовтня. — Американська Федерація Праці приняла на нинішнім засіданню своєї річної конвенції нове становище в справі робітничої заплати.

Нове становище ухвалено по довгій дискусії в комісії, яка тревала цілу добу. Се становище ріжниться від старого становища тим, що коли в старій резолюції робітничі юнії противилися всякому зниженню робітничої заплати, то в новій резолюції робітники домагаються підвишки робітничої заплати та зниження робочого дня за кождим технічним поліпшенням.

Дальше конвенція рішила справу участи робітничих юній в політичних акціях та затвердила свое давне становище не заявлятися за ніякою партією при виборах; робітничі юнії мають далі помагати тим конгресменам та сенаторам, котрі помагають робітничим юніям.

Наконець конвенція вирішила ряд спірних справ межи поодинокими юніями; межи иншим завішено юнію зелізничих та корабельних канцелярійних робітників на так довго, поки вони не послухають рішення головного уряду юнійного союза.

СКИДАЮТЬ ЕПИСКОПА ОСУДЖЕНОГО ЗА ЕРЕСЬ.

НЮ ОРЛІНС, Луисіяна, 12. жовтня.— Протестантська епископальна церква зложила нині врочисто з уряду свого епископа, дра. Бравна, осудженого нею за ересь. Серед урочистої паради вичеркнено імя епископа зі спису проповідників сеї церкви.

Самий др. Бравн на свято не зявився. Він видав публичну заяву, в котрій каже, що він все ще признаеться епископом церкви.

Після цеї паради конвенція згаданої церкви пішла далі зі своїми біжучими справами. Межи иншим вона ухвалила резолюцію, осуджуючу продаж виробів вязнихів.

ОБІКРАЛИ ПРЕДСТАВНИКА ЕСПАНСЬКОГО КОРОЛЯ.

НЮ ЙОРК, 12. жовтня. — Невислідженi злодії закралися до мешкання Доміньо Мері Дель Валь, дипльоматичного післанця еспанського короля, та вкрали в нього висаджувані дорогим камінєм відзнаки, які він дістав від ріжних пануючих Европи, а які варта були коло 50,000 долярів.

АМЕРИКАНСЬКІ ЖОВНІРИ СТЕРЕЖУТЬ МІСТА ПАНАМИ.

БАЛЬБОА, 12. жовтня. — Робітники Панамської територіі зажадали обниження комірного. Підчас демонстрації прийшло до непокоїв та замішання. На заклик президента Чіярі американські жовніри заняли місто Панаму та розігнали демонстрантів.

„ГЕНЕРАЛЬНИЙ ШТАБ АРМІЇ НЕ ЗДІБНИЙ ДО ВІЙНИ".

ВАШИНГТОН, 12. жовтня. — Іменована президентом Кулиджом комісія для розсліду стану летництва в Америці вернула нині з летничих перегонів коло Ню Йорку та сейчас взялася до дальшої роботи. Одним з перших свідків був генерал американської армії Джансон Гейгуд, котрий назвав американський генеральний штаб нездібним до ведення війни. Він радив урядови основати осібний корпус воздушної служби, подібний до корпусу побережної артилерії.

Межи дальшими свідками був конгресмен Меден, котрий закидав урядови фльоти й армії, що вони видали грубі міліони публичного гроша, але не зробили за се нічого доброго для оборони краю.

БІЙКА НА ЗБОРАХ ЮНІЇ.

НЮ ЙОРК, 12. жовтня. — На зборах 800 членів кравецької юнії ч. 35., які відбувалися над справою резиґнації менаджера сеї юнії, прийшло межи членами юнії до бійки, в якій крісламн покалічено 6 осіб. Покликана поліція найшла лишень ранених, і їх усіх арештувала.

ВИРАТУВАЛИ 8 РОЗБИТИХ.

НЮ ЙОРК, 12. жовтня. — Пасажирський корабель Репаблик натрафив коло маяка Нентакета на лодку, на котрій находилося 8 моряків прибережної федеральної лодки, яку вони покинули, бо вона грозила затопленнем. Щоби успокоїти морські филі, капітан корабля казав помпувати на море нафту. Коли виллято на море 8 тон нафти, капітан уважав, що вже безпечно починати ратунок. Моряків перевезено тоді на корабель за 17 мінут, серед великого зачудування тисячки пасажирів корабля.

Лодку, котру моряки покинули серед сильної заверухи, найшов опісля кружляк Ерiксон та привіз до порту Ню Лондон.

ЗНОВА ОСІННІ МИСЛИВСЬКІ ПРИГОДИ.

МОНТОК, Лонг Айленд, 12. жовтня. — Клифтон Лівит постріляився власною рушницею, коли висідаючи з лодки, на якій він полював на качки, зачепив ногою об курок рушниці.

З міста Монров, у стейті Ню Йорк, доносять, що там підчас польовання пострілено припадково Петера Геретера, котрий приїхав сюди на осіннє польованне аж з Флориди. Про подібні случаї доносять теж з других місцевостий.

НЕЩАСНИЙ ВИПАДОК ЧИ ДОБРОВІЛЬНЕ САМОГУБСТВО?

НЮ ЙОРК, 12. жовтня. — З вікна в мешканню на пятім поверсі [illegible]

НАУКА НЕ ПІШЛА ДО ЛІСА.

Коли свого часу Пілсудскі закпив собі з Ліги Народів виправою на Вільно, а Мусоліні виправою на Корфу, так тепер турецький представник Тевфік Паша закпив собі з Ліги Народів іза її намагань вирішити спір між Туреччиною та Великою Британією над областю Мосуля. Рік тому турецький представник Феті Бей згодився в імени Туреччини на те, щоби Ліґа розсудила сей спір. Тепер Тевфік Паша заявив драматично на зборах Ліги Народів, що турецьке правительство не чується звязаним умовою Феті Бея, бо воно її не ратифікувало.

ГОДІ ПОГОДИТИ ПРАЦЬОДАВЦІВ З МАЙНЕРАМИ.

Дво-денна конференція між британським премієром Балдвином, і екзекутивою майнерської юнії не довела до порозуміння. Премієр взяв на конференції сторону працьодавців а проти майнерської юнії. По конференції оповістив секретар Майнерської Федерації Кук, що майнери будуть знов відкликатися до всіх зорганізованих робітників, аби стали по їх стороні, як се було в липни, коли мала бути знижена платня майнерів. Балдвин тоді не допустив до страйку, даючи працьодавцям субвенцію, яка мала бути відшкодованием для них за те, що платили робітникам платню, про котру говорили, що вона понад їх сили.

ПРОДУКТ КАНАДІЙСКОЇ ВУЛИЦІ.

Коло Старбок, Ман., арештовано в неділю, 20. вересня, трох молодих бандитів, які вткали, обрабувавши почту в Колрос, Ман. Бандити напали на почмайстра Томсона і револьверами приневолили його, щоби віддав їм почтову касу, в якій було всего 12 долярів. Відтак всіли в автомобіль і відїхали. Томсон повідомив телефоном провінціяльну поліцію і на бандитів розложено сітку по всіх дорогах в околиці. Так вони й заїхали полісменам прямо в руки. Арештовані признались до цілого ряду рабунків та рабункових нападів, з яких найбільше сензаційним було обрабовання в ночи 11. вересня мотормена Кембела на Норт Дейм стріткарі в Вінніпегу.

Ні один з бандитів не має більше, як 20 літ. Свої імена подали: Бил Мецлер, Майк Гречук і Майк Мічел. Своєю „діяльністю" обіймали не лише Вінніпег, але й порядний шмат Манітоби — від Гвайтмавт до Гімлі.

ВІДБУДОВА ЦУКРОВАРСТВА НА УКРАЇНІ.

Цього року на Україні буде працювати 127 цукроварень, замісць 91, що працювали торік. З них на Лівобережу 47, на Правобережу 80. Урожай буряків гарний і дасть по всій Україні до 26 міліонів берковців буряку, що повинно після перерібки дати понад 40 міліонів пудів цукру. (Пр. Правда).

ОВОЧІ ДОБРЕ ЗАРОДИЛИ.

Оттава. — Департамент рільництва оповістив, що сьогорічний збір овочів в Канаді буде такий: яблок 2,643,869 бочок; бросквинь 199,000 бушлів; сливок 53,000 бушлів, грушок 71,- [illegible]

ПОЗИЦІЇ ЗМІНЯЮТЬСЯ.

Минувшого тижня в Лондоні скоїлася небувала подія, яка повинна зацікавити новітних відважних дівчат. В дільниці Клеркенвел було дві около 20-літні дівчині, які залюбилися в одним молодим. Обі знали про се і з заздрости рішили піти на двобій під такими условіями: Двобій має відбутися в присутности секундантів і суперничкн мають побороювати себе кулаками. Боротьба мала бути скінчена до 4 разів, а врешті, що найважнійше, побідниця мала взяти собі молодця до шлюбу, а побіджена забути за нього. Обі дівчата вчилися боксувати через два тижні, і виступи до боротьби минувшого тижня.

Спершу боротьба була собі простенька; відтак дівчат обняла жажда побіди, а при кінці одна дівчина заїхала другій в ніс і пустила їй кров. Кінець був такий, що обі розплакались: перша з жалю а друга з болю. Після попередньої угоди, побідниця має стати під вінець з молодцем.

НОВА СТАЛЬ ЛЕКША О 40%.

Делеша з Берліна 16. вересня подає, що Р. Йонас, який помер пару днів тому, винайшов спосіб виробу стали, яка є о 40% лекшою від дотеперішньої. Йонас був великим знатоком металюргії і посвятив свое життя на те, щоби робити досліди на металюргічнім поли. Новий рід стали охрещено „фрайнд". Можна її швайсувати й виґинати не розігріту. Дається в ній вертіти діри дуже легонько, а також можна її звинути в трубку величини ⅛ цаля і не зломиться. Нова сталь зреволюціонізує сталевий промисл.

НОВА ГОЛОДІВКА ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНІВ.

Львівське Діло пише: Зачуваємо, що політичні вязні з арештів при вул. Баторія в числі 60 людей починають нині голодівку на знак протесту проти позбавлення їх належних ім прав. Голодівка — це крайний засіб боротьби політичних вязнів за людські права у тих безвідрадних вязничих відносинах, що запанували по львівських тюрмах. За останніх кілька місяців це вже пята чи шеста з черги голодівка. А голодівка сильно висиджує і так тюремним життям підкопані орґанізми та доводить деяких із голодуючих до смертельного ложа. Цікаво, що в Польщі до нинішнього дня не звернув ніхто уваги на ту будь-щобудь аномалію, що саме у Львові вязні приневолені хапатися тих найскрайнійших засобів боротьби за людські права. Видно, що тут лежить це у чийомусь інтересі винищувати та гнати передчасно до гробу тих ідейних, позбавлених волі нещасливців.

ПРОДУКЦІЯ МЕТАЛЮ ЗБІЛЬШИЛАСЯ.

Оттава. — Домініяльне Бюро Статистики оповіщає, що в першій половині цього року було видобуто в Канаді ріжних металів на вартість понад 90 міліонів долярів ($90,347,697).

ЗАВОРУШЕННЯ В БРАЗИЛІЇ.

В часописах появилися вістки що в Гранде де Суль в Бразилії вибухли заворушення. Багато збігців втікло до сусідної [illegible] Уругваю. Подрібниш [illegible]

НАСТРАШИВ ДОКТОРА.

Девять літ тому назад нюйорський доктор Ґреґорі заявив у суді, що Джан Менголд є умово хорий і казав його замкнути в домі божевільних. Пять тижнів тому Менголда випустили з заведення як чоловіка зовсім здорового. Менголд рішив пімститися. Роздобув револьвер і 15. вересня прийшов до помешкання доктора Ґреґорі. Загрозивши, що пімститься за змову, потягнув за курок та вистрілив. Куля пролетіла попри голову доктора. Перестрашений доктор вибіг на вулицю і почав втікати. Менголд почав здоганяти його і кричати: „Чекай, я тебе навчу за те, що ти змовився з моїм вітчимом і засадив мене до дому божевільних". На щастя другі кулі не вистрілили. Наконець здогонив доктора, але наспів полісмен і перешкодив нещастю. Говорять, що Менголд зі злости і ненависти дістав наново помішання ума.

ПОЛЬСЬКА МОРАЛЬ.

Орган партії „Визволення" ч. 37, з 13. вересня пише:

„1925 рік є роком недолі і ріжних бідувань сільського люду, особливо на кресах. Селянин несе весь тягар утримання держави.

Инші верстви суспільства мають якісь привілеї, а для селянина ніяких привілеїв нема. Ніхто ніколи не знає, які й коли платитиме податки, що сиплються на село як з „рога обильности" і часто залишають селянина без найпотрібніших в господарстві річей. Сойм, що в більшости репрезентує посідаючі кляси, ухвалює устави, вигідні для них.

„Правиця й пястовці, використовуючи свою перевагу, гноблять селянство податками, мельну реформу, стараються ухвалювать несправедливу звідібрати народові виборчу рівність. Навіть соціялістичні посли зрадили при ухваленню земельної реформи. Довкола бачимо лише ворогів явних та тайних, атакуючих селянство щораз енергійнійше зі всіх боків".

Так плачуть визволенці в своїй газеті на обдурювання народу, а голосували в соймі з ППС. за осадництво.

ЩО ПРИВІЗ П. МЛИНАРСКІ З ЛОНДОНУ.

„Берлінер Тгбт." з 13. м. м. повідомляє, що п. Млинарскі привіз з Лондону дуже некорисні вістки. На англійських збіжевих біржах випередило його радянське збіжжа від німецьких посередників. Не вдалася теж Млинарському позичка для Польщі в заставу за тютюневий монополь, бо вже Італія має в цьому упривілеєне становище. Англія дала би Польщі позичку, але зате жадає рішаючого впливу на господарку й політику Польщі. Колиб вдалася англійська позичка, то Польща частиною її покрила би свій довг в Італії.

МОГИЛА МАРКА ВОВЧКА.

Похована наша знаменита письменниця на хуторі Долiонським, в теперішній Кабардинській республиці на Передкавказю, в саду одної з віль під ч. 120. Кореспондент московських „Известий" відвідав цю могилу і знайшов її цілком зарослою буряном, зрівняною з землею, а похилення надмогиль- [illegible]

Спинення спольщення 4 українських ґімназій.

ЛЬВІВ, 21. вересня. — Тутешні часописі повідомляють, що міністер просвіти Станислав Грабський запорядив, щоби спинено спольщення (нібито „утраквізацію") перших кляс 4 українських гімназій, себто двох у львові, і в Тернополі та Перемишлі.

У львівській Академічній Українській Гімназії явився візитатор Сосніцький і повідомив дирекцію про се рішення Грабського.

Яко причину спинення першого розпорядку Грабського подають се, що до перших „утраквістичних" кляс не записався ані один Поляк.

(Важна „причина", нема що казати. Колиб до одної першої кляси української гімназії на українській землі вписався один Поляк, так 500 або 1,000 українських дітий на українській землі мусять покинути свою рідну мову і вчитись так, аби та одна паршива вівця могла зрозуміти. Та се пояснення зворотy крайно глупе і то навіть і на Поляків. Якби їм треба було одного Поляка для українських ґімназій, то прецінь таку паршиву вівцю ще могли-б найти, хотяйби і між нашими хрунями як Ільків, Яцків і компанія. Дійсною причиною зміни фронту Грабського було те, що весь український загал у Галичині одним фронтом виступив проти сього нового насильства і замаху на тяжко здобуті права українського народу).

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ СОВЄТ В ЦАРСЬКІЙ ПАЛАТІ.

МОСКВА, 13. жовтня. — Сьогодня отворено в Кремлі у великій салі святого Андрія четверте сього року чвертьрічне засідання центрального екзекутивного комітету совєтів.

Салю переброблено так, що виглядає немов саля парляменту. На місці золотого престола уміщено трибуну для президії, а над нею повішено портрет Маркса. Престол віддано до музею.

Для 200 членів комітету поброблено лавки.

Також поброблено з боку лавки для кореспондентів і окремо для представників чужих держав.

Сьогодня не було жадних дебат, аби всі могли оглянути салю, де колись засідали царі, а де тепер сидять члени совєта.

Стіни остались викладені мармором і зеркалами, а на стелі висять царські павуки, які розсівають блеск по салі.

(Дуже гарно, що большевики вміли перемінити царську престольну салю на парлямент, тільки дуже погано, що того парляменту нема. В тій салі святого Андрія, хотяй відтам забрано царський престол, царський дух як панував так і пануе. Сих 200 членів екзекутивного комітету совєта, таксамо як і цілий совєт, не мають жадного права ані голосу. Вони як і за царів мають „не розсуджать, а послушать". Мають тільки смирно і покірно підносити руки за „височайшим повелінієм" Каменєва і Зінов'єва. Парлямент не в лавках ні в пікчері Маркса, а у свободі, законах і вільних людях).

СВЯТО КОЛЮМБА В ІТАЛІЇ.

РИМ, 12. жовтня. — Вчера обходжено в Італії вперше свято Колюмба.

ПЮТЬ БІЛЬШЕ ЧАЮ.

ЛОНДОН, 12. жовтня. — Статистичні викази показують, що в Англії населення пе щораз більше чаю, а щораз меньше пива й горівок.

Крім того публика також розмірно досить споживае кави і пе вина.

ТРОЦЬКИЙ ЩЕ РАЗ ХОРИЙ.

МОСКВА, 12. жовтня. — Лікарі знову наказали Леонови Троцькому виїхати лічитись на Кавказ. Він уже виїхав до Кисловодска, де останеться кілька тижнів. Він, кажуть, занедужав з перемучення.

(Замітно, що все лише Троцькому „лікарі" наказують лічитись. Другі комісари, як лічаться, то без наказу „лікарів" і їдуть, куди самі хотять).

СМЕРТЕЛЬНА ПРИГОДА СИЛЬНОГО ЧОЛОВІКА.

БЕРЛІН, 12. жовтня. — Тут помер на затроєння крови через скалічення заржавілим цвяшком найбільший німецький силач Зиґмунд Брайтбарт.

Ще минулого тижня він ломив підкови, обручі, згинав штаби і стягав до купи пару коний, що гнали в противному напрямі.

МУССОЛІНІ ЇДЕ ДО ЛОКАРНО.

ЛОКАРНО, 12. жовтня. — Італійський премієр Муссоліні приїде сюди підписати разом з другими аліянтами Ренську умову з Німеччиною.

З ним приїде ціла армія тайної поліції, щоб його охоронити перед замахами італійських еміґрантів, які у Швайцарії ведуть агітацію проти його диктатури і фашістів.

НІМЕЦЬКІ ПРОВІДНИКИ В ПАРИЖІ.

ПАРИЖ, 12. жовтня. — В Парижі знову появились на головних улицях поліцаї з опоясками на рукавах, що вони говорять по німецьки. Се було скасоване від вибуху війни і були тільки поліцаї провідники, що говорять по англійськи, італійськи, еспанськи. Тепер же відновлено і німецьку мову яко один із слабих признак нової француско-німецької приязни.

РУМУНІЯ ПЕРЕСЕЛЮЄ УКРАЇНСЬКИХ ЗБІГЦІВ.

БУКАРЕШТ, столиця Румунії, 12. жовтня. — Румунське правительство постановило усунути з Бесарабії 4,000 українських родин, котрі вчасі большевицьких воєн втікли з України і поселились в Бесарабії над Днїстром. Сі збігці се спокійні і [illegible] Румунії, [illegible]

КРАСНИЙ ПРИКЛАД

З Олієн, Н. Й., пишуть нам:

Українці в Олієн, Н. Й., попри свої місцеві ріжні драчки не забувають деколи і про старий край. На мітингу товариства Запорожська Січ ухвалено, що товариство вступає в члени Товариства Просвіта у Львові з річною вкладкою 15 дол. СЮ СУМУ ЧЛЕНИ ДОБРОВІЛЬНО ЗЛОЖИЛИ МІЖ СОБОЮ. Окремо вписались яко члени до Просвіти М. Луцишин і Г. Підскальний.

Кождий Українець повинен соромитись тим, що Просвіта має тільки чотири тисячі членів на 8 мілонів Українців під Польщею та около одного міліона в Америці.

Се наглядно показує, як ми цінимо свою рідну культуру. Так далі не може бути, як хочемо вести успішно боротьбу з нашими ворогами. Бо тільки зорганізований народ зможе стати твердо проти ворога, а не одиниці, а зорганізовані будемо тоді, як наші інституції будуть мати десятки тисяч членів і коли українських книжок не буде припадати порох по книгарнях. Аж тоді будемо люди між людьми. Г. П.

ВІД РЕДАКЦІЇ. — Подаємо сей гарний почин громадян з Олієн, Н. Й., на видному місці, бо, як пишуть зі Львова, наша галицька Просвіта саме тепер дуже потребує гроший. Потребує на видання нових більших книжок і навіть хотіла на се затягнути позичку, але в краю ніде нема гроший, а, як хто має, то позичає на 40% до 100%. Просвіта навіть рада би позичити на сю ціль, як пишуть нам, в Америці, якби тут серед земляків найшлись охочі, і готова дати запоруку на своїх домах. Кромі того Просвіта зачала відбудову дому у Львові, який знищили вшехполяки тому 5 літ динамітом, отже і на се потребує гроший.

Та ми гадаємо, що красше замісць позички найстаршій українській культурній інституції — післати їй із Злучених Держав і з Канади **членські вкладки і дари.**

Добре було-б, якби так сотки українських товариств пішли за прикладом товариства Запорожська Січ із Олієн, Н. Й.

Гроші посилати або просто до Просвіти на адресу:

Tovarystvo Prosvita, Rynok 10, Lemberg, East Galicia, Europe.

або через Обєднаннє в Филаделфії.

РОБІТНИЧІ ЮНІЇ Й РОБІТНИЧА ЗАПЛАТА

Річна конвенція Американської Федерації Праці, котра відбувається в нюджерзськім місті Атлентик Сити, а котра в сей понеділок почала другий тиждень своїх нарад, станула в сей день зовсім несподівано перед тяжким питанням.

Одна комісія предложила конвенції до затвердження резолюцію в справі висоти зарібкової плати. Резолюція мала на ціли заняти становище в справі обнижування робітничої заплати, яке слідно в деяких американських промислах, а головно в новоанґлійських ткальняних фабриках. Резолюція осуджувала таке обнижування робітничої заплати на тій основі, що обниженне робітничої заплати обнижає здібність робітників закупувати товари всяких промислів, а тим самим підриває весь промисел краю.

Підчас дискусії над сею пропозицією виринули сейчас нові питання. Делеґати звернули увагу конвенції на факти та стремління та питалися конвенції, яке становище до них повинні заняти зорґанізовані робітники. Сі факти й стремління не такі вже нові, — бо вони проявлялися вже давнійше, — лишень що тепер вони стали такі загальні, що кидаються кождому в очи. Звернено саме увагу на те, що робітнича заплата обнижується звичайно через технічний поступ. Се значить, кілько разів придумують нову машину, яка заощаджує людську працю, тільки разів обнижається робітнича заплата. Придумають інжинери нову машину для використовування людської праці, або машину, яка заводить ощаднійше топливо, або машину, яка топливо заступає силою води, а зараз робітники тратять роботи, а опісля, без страйку і локавту, без юнійних торгів, стають перед обниженою заплатою. З поліпшенем технічних средств іде часто скороченне робочого дня, яке підприємці вживають як притоку й оправданне для зниження робітничої заплати. Виходить з того таке, що з одного боку в промислі йде поступ, себто удосконалюються способи вироблювання товарів, а тимчасом життя-буття робітників від того не поправляється, але погіршається.

Як довго таке явище було виїмковим, як довго воно проявлялося лишень то тут, то там, так довго ґенеральна конвенція союза всіх робітничих юнійних орґанізацій, якою є Американська Федерація Праці, не хотіла займатися. Коли однак сей рух став загальний, себто почав обхоплювати всі просто промисли, то робітники побачили, що вони мусять придумати якийсь спосіб оборони своїх інтересів, або мовчки приняти обниженне зарібкової заплати та пониженне життєвої стопи. Традиція американського юнійного робітника не така, щоби приняти таке погіршенне мовчки. Він може бути побитий в боротьбі, але він ніколи не прийме немилих собі умов без боротьби. Американські робітники виходять на боротьбу, і домагання юнійних делеґатів на конвенції Американської Федерації Праці власне означає, що юнійні робітники хочуть, аби союз їх юній занявся справою, виробив робітниче становище до нової справи, придумав кличі, під якими мається вести боротьба, і ту боротьбу покерував.

З дискусії на конвенції видно, що уряд Американської Федерації Праці сеї справи як слід не приготовив. Дебата над внеском комісії не висвітлювала справу, але ще більше її замотувала, поки не замотала її так, що предложену комісією резолюцію треба було відослати назад до комісії для кращого оброблення. Дуже можливо, що й сим разом комісія не виготує належитої резолюції, і конвенція справи як слід не вирішить, і робітничі юнії будуть ще один рік товчися без ясної програми ділання, — се все можливе. Однак наконець американські робітники таки будуть примушені взятися до сеї справи. Юнійна боротьба поволи пересувається на нове поле й на нову площину, і юніям прийдеться переносити боротьбу за краще життя робітників на нове поле. Як саме остаточно зложить ся боротьба, нині ніхто сказати не може. Нині можна лишень зазначити, за що вона буде вестися.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА [illegible]

КАТУЮТЬ НАЙКРАЩИХ ЛЮДИЙ НАШИХ

Важко навіть подумати, щоби побої політичних вязнів могли бути сегодня буденним явищем в якійнебудь культурній країні. Вже і в Росії під тим оглядом полегшало. Зате в Польщі йде тільки до гіршого.

Нічого не помагають протести найвизначнійших світових учених та політиків проти білого террору в Польщі. На глум людській культурі він далі процвітає.

В польських тюрмах панують нечувані відносини. Переповнені вони українськими політичними вязнями, над якими знущається перший ліпший посіпака безкарно і за дозволом та тихою толеранцією вязничних і судових властей.

Польське громадянство та преса, що стратили супроти нас всяке сумління, не тільки не опрокидують тих злочинств, але будьто їх закривають, будьто ще й нацьковують владу до ще більших катувань. В той то спосіб защіпляють в нещасні жертви любов до польського народа та його держави!

Послідні побиття інж. Андрія Мельника, Евгена Зиблікевича, Н. Зеленого і других потрясли цілим нашим громадянством. Бо це побито тих, що наставляли свою грудь в обороні нашої державности по обох боках Збруча, тих, що являються представниками нашої найкращої молоді.

Інж. **Андрій Мельник, якого так важко побито, що аж око вийшло на верх, що вбрання з него стягнути не можна було, бо пересякло кровю і присхло до тіла, є одною з найкращих постатей серед наших військових старшин, людиною хрустального характеру, великої ідеї і посвяти.** Сам він в своїй військовій карієрі є дитиною революційної доби. Віком молодий був полковником Січових Стрільців а довший час шефом оперативного штабу Дієвої Армії на Великій Україні. Зі всіх своїх завдань вивязувався як найкраще. Був надзвичайно працьовитою і солідною людиною, яка зєднала собі загальну симпатію.

Вернувши з Великої України, викінчив у Відни аґрономічно-лісові студії та вернув до Галичини, до праці на рідній землі.

Є це отже одна з тих рідких постатей, яким революція і революційні почести не перевернули голови, не зробили з них одного з численних у нас типів розполітикованої „отаманії". Інж. Мельник чесно боровся, а коли відійшов з фронту, відложив свої полковницькі відзнаки на бік, доповнив науку і станув до праці як звичайник рядовик.

Арештовано його як мнимого члена української революційної орґанізації та засуджено на кількалітну вязницю. А тепер побито його в тюрмі так сильно, що є поважна обава за його життя, бо війна і так вже досить сильно підкопала його здоровля. Тому не диво, що та подія затрівожила наше громадянство.

Евген Зиблікевич, якого дідо (в якого честь названо у Львові вул. Зиблікевича) був маршалком галицького краевого сойму, не перейшов як більша часть його родини на польську сторону, а остав вірним сином української нації, служив в українській армії і боронив рідної землі перед Ляхами.

Як члена української боївки замкнули його Ляхи до тюрми, а тепер тяжко побили разом з інж. Мельником.

Зелений і другі увязнені та побиті це самі добре відомі імена молодих активних наших студентів.

Сенатор Черкавський вніс в польськім соймі інтерпеляцію в справі польського звірського самосуду, але ледви чи не спіткає її така сама судьба як попередні, внесені в справі Бесарабової і інших.

Нема сумніву, що Польща копає собі гріб таким поступованням і це одинока потіха для нещасливих наших жертв. Їх терпіння скріпляють наше завзяття і бажання пімсти. Вони дають нам все нову науку, що всьо наше життя повинно бути тепер спрямоване до одної цілі: За всяку ціну і чимскорше видобутися з під Польщі. А ми звідси допоможім тій ідеї хоч тим, що зберемо і вишлемо декілька центів на тих політичних вязнів, яких мучать і бють, які караються в холодних ляцьких тюрмах, які терплять за народну справу, а яким дуже часто нема кому і ложки теплої страви подати. А тюремна страва холодна і трійлива.

НАШІ МОСКОВСЬКІ СТУПАЙКИ

Ніби „наші" о стільки, що між нас лізуть тай далі лізти хочуть, що місто „Єжедневними" на глум ще й „Українськими Щоденними Вістями" звуться. Поза тим нема між нами нічого спільного і бути не може.

Бо якби вони навіть і не були Українцями, але хоч оставали культурними людьми то ще можнаби з ними балакати і відповідати їм на ту базґранину, якою затроюють серця й ум наших робітників. Та в тім то біда, що вони ними не є, а ми по їхньому говорити не вміємо.

Для ілюстрації берім такий випадок. Ми „взяли на відвагу" тай трохи скритикували в наших статтях „Кровю і залізом" господина Чічерина за те, що так дуже надскакує коло Польщі, з якою як відомо навіть нашим московським ступайкам, маємо деякі національні порахунки. Ми навіть не підчеркували того, що робітничеселянській червоній Москві не лицює брататися з Польщею, що уявляє собою найбільш реакційну державу в світі, ми тільки відважилися зазначити, що коли на Україні є якийнебудь уряд, що має щонебудь хоч трохи спільного з українством, то той уряд буде змушений протестувати проти такої політики Москви.

А чи Ви знаєте, шановні читачі, що [illegible] ництва і пролетарської культури з під стягу „Єжедневних"? А Бігме, бємо в заклад, що ні оден з Вас не відгадає, хиба, що читав чорне на білім в ч.: 266 У. Щ. В.

Ото в першу чергу передрукували всі три статті зі „Свободи". То ще не вважаємо великим лихом, бо нехай і читачі У. Щ. В. раз щось доброго прочитають. Та коли прийшлося відповідати, то впороли вже нам на своїй мові тай залляли, ой залляли таки доброго сала за шкуру. А все через того проклятого Чічеріна, пек йому й осина.

Ото впороли нам ось так: „Якжеж можна", пишуть єжедневні, „щоби вони не захляпали радянську владу. Якже без того можна". „Кожного демократа до цього тягне, як свиню до браги".

Єй Богу, що так написали і ви Шановні Читачі не будьте гнівні на нас, що ми Вас змушуємо таке читати. Ми не винуваті. Прочитайте ч. 266 „Єжедневних", а переконаєтеся на власні очі, що правду пишемо.

Прямо сором стає за націю, що годує в себе таку моральну дрянь, яка поминаючи брак всякої приличности, не має найменшого почуття якоїсь національної гідности. То навіть представник Радянської України Чубар протестує і добивається в Москві [illegible] ський, протестують представники радянської влади на місцях, тільки московські платні агенти від „Єжедневних" потакують Чічеринови. В них є ол райт тільки жид Троцький, для котрого український нарід в Галичині то вправді рана, але вона його не обходить, бо Галичина до війни до Росії не належала. Так заявив Троцький, що створив червону армію, щоби нею йти відбивати всіх поневолених світа. Тепер то для него, ну і для московських ступайків з Ню Йорку, Галичина вже не істнує як поневолена сусідка, яку першу, як свою рідну, требаби визволяти, тепер їм треба годитися з Польщею. Подати собі можуть руки прецінь легко, бо в обоїх вони обагрені українською кровю! А якби так і сталося, то наші ступайки ще приплеснуть та будуть вихваляти розум червоної Москви. І нема ради на те, бо зміна можлива тільки в такім випадку.

Якби так Москва перестала нагло слати „пособія" редакторам від „Єжедневних", то ситуація певно зміниться. Того рода редактори, це перелетні птиці і якщоби не стало грошей, не сталоби в них і „української ідеї". Оден пішовби до жидів, другий до Москалів, третий оставби інтернаціональним і брав там, деби попало, а решта розбрилабися по широкому світі. Та на разі вони ще вкупі і паралiжують своєю національною аморальністю уми тих, що мали нещастя попасти під їх вплив. Вже навіть старовірні жиди зачинають розбирати і критикувати талмуд, але нашим московським ступайкам з Ню Йорку ще далеко до тих зацофаних жидів. Вони ніколи не знайдуть в собі настільки моральної сили, щоби відважитися критикувати московський червоний талмуд. За бездурно не даємо їм прецінь тої почесної для них назви — московських ступайків.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ОРҐАНІЗАЦІЯ СТРІЛЕЦЬКОГО ГУРТКА В ФИЛАДЕЛФІЇ.

Вже давно згадувано в Америці про орґанізацію бувших Стрільців Української Армії, яка з ріжних причин не була введена в життє, хоч її брак давався відчувати серед самого стрілецтва.

Дня 9. жовтня, 1925, Стрільці, які перебувають тепер в Филаделфії, відбули свої перші офіціяльні збори та основали Стрілецький Гурток в Филаделфії.

Після дискусії, яка вивязалась серед присутних Стрільців, принято слідуючі постанови та заключення:

1) Бувші Стрільці Української Армії, се перша політична іміґрація, яка після визвольної війни була змушена опустити край. Приходячи на нову землю, вони стрічають зовсім відмінні відносини, а не маючи жадних товариських вказівок, затрачуються серед американського політиканства та витрачують свою силу на справи, які не приносять жадної користи українській справі.

Маючи се на увазі, вважаємо конечним створенне звязку зі всіми Стрільцами в формі Стрілецьких Гуртків. В тій ціли просимо всіх Стрільців в Америці та Канаді або іншій американській країні подати негайно свою адресу до филаделфійського гуртка, на адресу значкового:

Wasyl Petrusyk
301 S. 3rd St., Philadelphia, Pa.

Стрільців, що перебувають в Филаделфії та близькій околиці, просимо прибути конечно на слідуючу стрілецьку нараду, яка відбудеться 18. жовтня (в неділю) о 6. (шестій) год. вечером в Січовому Домі в Филаделфії, при ул. Бравн та Н. Френклин. Тому, що Стрільці [illegible] нечна присутність всіх стрільців.

2) Присутні Стрільці прийшли до заключення, що 4 роки сварні, криків, кпин, нарікань, обжаловань, бруду та грязи в народньому нашому життю, а зокрема в відношенню до Армії, повинні вистарчити аж надто, щоби заспокоїти всяку гістерію, та припинити дальші вибрики невідвічальних одиниць. Перебуваючи на еміґрації, Стрільці вважають своїм обовязком представити американській іміґрації ті дійсно величні події і зрив нашого народу та поставити перед її очі сотки тисяч тих героїв, які з найбільшим самопосвяченнєм клали свої голови за красшу будучність свого народу. В тій ціли Стрільці вважають конечним:

а) Запорядити з рамени Стрілецького Гуртка ряд викладів про визвольну боротьбу, в яких було-б змальовановсі подвиги та пережиття нашої Великої Армії.

б) Поробити всі заходи, щоби в найкоротшім часі була списана і видана історія Української Армії та призбирати на се потрібні фонди.

в) Навязати тісні зносини з краєвим Стрілецтвом для дальшої співпраці.

3) На частих зборах нашої іміґрації чути голоси, що війна застане нас знову неприготованими. Стрільці переконані, що край після своїх сил буде готовий, лиш іміґрація остане знову позаду. Щоб також іміґрація готовилася до нових подій, а зокрема Стрільці на іміґрації, Стрілецький Гурток рішив започаткувати створенне Українського Національного Скарбу, накладаючи на своїх членів обовязок місячного вносу до скарбниці. Близші постанови про сей Стрілецький Фонд і його заряд буде проголошено в найкоротшому часі.

4) Стрілецький Гурток рішив співпрацювати з усіми національно-державницькими орґанізаціями та не входити в ніякі політичні тертя.

Подаючи отсі наші постанови до відома українського загалу, надіємося, що він їх стріне так щиро, як щирою була і є наша праця для добра нашого народу.

Всі українські часописи, які співчувають з нашою працею, просимо передрукувати нашу відозву.

За Управу Стрілецького Гуртка в Филаделфії, Па.:

Володимир Галан,
Семен Личак,
Василь Петрусяк,
Федір Свистун.

СВЯТО 1-го ПАДОЛИСТА В ФИЛАДЕЛФІЇ.

Филаделфійська громада приготовляється до великого свята на день 1-го падолиста, в неділю. У святі візьмуть участь всі филаделфійські брацтва і товариства. На спільних зборах припоручено Січовій Орґанізації I. Округа занятись підготованнем свята.

Подаємо отсим до загального відома [illegible] фії, що місячні окружні збори відбудуться дня 18. жовтня с. р. в Січовім Домі при ул. Бравн та Н. Френклин о 3. год. пополудни. На порядку нарад буде участь Січової Орґанізації в святі I. падолиста та похід із Січового Дому. Через те, що в сценічнім образі, який підготовлюється на се свято, виступлять і Січовики, конечна присутність всіх Січовиків і Січовичок з Филаделфії, щоби того дня можна було уладити пробу.

Кождому Українцеви залежить на сьому, щоби свято випало величаво.

Коли филаделфійська громада доручила се діло Січовикам, то наша честь наказує нам вивязатися з того діла як найкраще. Тому всі на збори дня 18. жовтня. Рівночасно просимо прибути до Січового Дому на 5. год. всіх, які співали або співають в хорі та хотілиб узяти участь в сценічному образі.

Управа Стрілецького Гуртка в Филаделфії повідомляє отсею дорогою всіх Стрільців Української Армії (членів і не членів), що слідуючі збори Гуртка відбудуться в неділю 18. с. м. о год. 6. вечір в Січовому Домі при Бравн і Н. Френклин Стр. На порядку нарад справи орґанізаційні та участь Стрільців у святі першого падолиста. Проситься всіх прибути точно на 6. годину.

НЮ ЙОРК, Н. Й.
Із Союза Українок.

Управа Союза Українок в Америці постановила, що її місячні мітинґи мають відбуватись кождої третої неділі о 8-ій годині вечір в Народньому Домі при 6-ій улиці. Сього місяця мітинґ буде в сю неділю, 18-го с. м. На порядку нарад крім біжучих справ обговоренне статута, який прислав Союз Українок зі Львова.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

В сю неділю, 18. с. м., буде у нас новість. На українському концерті, який буде о 2-гій годині сполудня в Геррис Голл, кромі українських артистів виступлять славні айриські і французькі артисти.

Вони радо згодились звеличати своєю учасю в концерті попис тутешньої української громади і се поможе нашій громаді обзнакомитися з чужинецькою музикою, а чужинцям з нашою музикою, а відтак зблизитись, щоб нераз співділати у деяких справах, особливо у наших народніх справах.

Сподіваємось, що Українці з Вунсакет й околиці громадно прийдуть на сей концерт.

Громадянин.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

З ГОЛОСІВ ПРЕСИ

Про урядову польську мову в нашій церкві.

(З львівського тижневика Рада).

В наших часах дожили ми того, що світська влада стала намірно вдиратися в права нашої церкви. Так видали старости по наказу міністерства і без відома Ординаріяту зарядження для наших священиків, щоби під загрозою тяжких грошевих кар уживали у внутрішнім і зовнішнім урядованню урядової польської мови. Наслідком цього многі наші душпастирі звернулися до Консисторій і до Львівських своїх собратів з тривожним запитом, що їм з тим робити.

Тому позволяю собі висказати мою думку. Пригадую, що перед десяти роками видали всі три наші Ординаріяти поручення для духовенства, щоби воно у своїх парохіяльних актах і урядових чинностях уживало рідної мови. Це поручення було зовсім справедливе і слушне. Церква є виключно нашим „достоянієм" і тут ми маємо право так урядкуватися, як цього наші потреби вимагають. До того переживали ми тоді час, коли всі народи добивалися повної волі і повних прав. В тій надії жив і наш нарід, і тому наші владики поступили правильно, що усунули з нашого церковного життя всі чужі пута.

Та коли другі народи добилися державної незалежности і повної свободи, то ми опинилися — мимо прибіцованих нам тут широких прав, — в таких відносинах, що в суперечі постанов польської конституції віднимається нам не лишень давні тяжким трудом від німецько-австрійського уряду здобуті права, але відмавляється нам нині найконечнійших умовин для культурного й горожанського життя. Ця тверда рука посягнула й на нашу церкву. В новім конкордаті намагаються замінити наших зединених" з Римом католицьких священиків на взір бувшого царського православія із слуг божих на державних службовиків. Занято співчинні церковні землі і дано замісць них дуже непевні і хиткі пенсії а вслід за тим приказано тепер нашим священикам — навіть без відома й порозуміння з епископами — урядовання в польській мові.

Згідно з безсторонним судом духовних і правничих кругів, таке заряження уряду відносно церкви, не є оправдане.

Церква є віддавна автономним тілом і таким мусить вона остати як у своїм ідейнім заложенню, так і для осягнення вищої цілі. З окрема вже за давної Польщі вела наша церква метрикальні книги, як виказують парохіяльні архіви — в рідній мові.

Хоча своїми актами вона віддавала кождочасній державі ріжні прислуги, то завсігди уважала вона ті акти власністю церкви. Вправді признав за австрійських часів віденський трибунал, що наші священики є Matrikelfuehrer-ами але не сказав, що вони є державними книговодцями метрик, — а тільки домагався, щоби вони видавали метрикальні витяги на кождоразові потреби державних урядів. В австрійських часах виборола собі також наша церква на рівні з цілим українським народом право, що вся переписка між краєвими і церковними нащими властями велась тільки в українській мові. Що духовенство побирало і побирає платні з державної каси, то з цього не виходить ще, щоби воно було службовиком держави, бож ті „пенсії" були і є лишень еквівалентом за забрані державою церковні майна.

Супроти цього стану річи повинні по моїй думці, наші Ор-

зглядом свого народа уведенням в церковнім життю урядовання в рідній мові, — постояти й тепер в обороні того права і власного зарядження і ввести в цій справі поважне представлення до міністерства. Цього вимагає їх власна повага і достоїнство та обовязок супроти рідного народа. Церква є в нас, як і всюди, важною твердинею і вона мусить, коли має сповнити свою місію, іти з народом і боронити його справедливих прав. Інакше моглоби духовенство і весь нарід мати до владик слушний жаль, що вони в прикрий для народа час зректися без опору важного права свого народа і нанесли тим йому важку шкоду.

Та не тільки Ординаріяти, але і все наше духовенство повинно станути в обороні свого і народного права. Мені видиться, що це діло не буде так дуже тяжке. Мотив польських старостів, що священики є державними урядниками і тому обовязані уживати урядової польської мови, не має ніякої стійкости. За нами же стоять постанови конституції, котрі кождому громадянинови запоручають національні права і правний стан посідання з австрійських часів, котрий не зістав ніяким новим законом знесений.

Ходить тепер о це, в який спосіб це перевести. По думці правників повинні поодинокі священики, як уряди парохіяльні вносити представлення зглядно зажалення на руки воєвідств до міністерства о нарушення їх права. Кажу виразно „поодинокі" а не збірні деканальні, бо лиш перші мають право до вношення рекурсів. Розуміється, що добре було би, щоби деканальний клер мав евіденцію вношених представлень. Не треба побоюватись по цій причині яких будь незгодин з дотичними старостами, бож можемо оставати з ними в особистих зносинах, а при тім упоминатись о своє належне право. В случаю неприхильного порішення справи через міністерство, віднесемося до найвищого адміністраційного трибуналу; а коли би і там не повелося — чого не сподіюсь — то будемо мати основу вивести річ перед міжнародний суд і доходити там справедливости.

Можливо, що теперішний міністер віднис би ся до нас неприхильно, але нинішний уряд не є вічний. Колиж би ми залишили тепер справу, тоді зреклись би ми самі свого доброго права і нашим наслідникам приходило би відтак дуже тяжко здобувати його поновно. Такою обороною загального добра здобудемо собі певно більшу пошану у противників, тай признання у народа.

Можливо, що у теперішнього міністра не віднесли би ми хвилевого успіху, — однак внесенням такого представлення мали би ми основу доходити нашого права в дальших державних урядах. Залишенням цього ми зріклисьби цього права і загородили би собі дорогу, до його відзискання.

По неприхильнім вирішенню справи мало би духовенство і другі національні чинники змогу, вивести справу перед міжнародну трибуну і доходити там справедливости.

о. Александер Стефанович.

СІЛЬСЬКЕ ЛІКАРСТВО.

В одному селі жінка поміщика виросла більше в ширину як в гору. І вже не багато їла, не багато пила, а грубла. Їздив пан по лікарях, — не помагало, а між людьми шукав знахорів. Прийшов один смільчак та каже: Пане, дайте вашу жінку до мене на жнива, а побачите, що схудне на тріску та ще 30 золотих заробить.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

А. Куцахова, Пасейк, Н. Дж. — Польський міністер Станислав Ґрабський хотів при помочи конкордату знищити найсильнійшу національну українську церкву — **українську католицьку церкву**, передівсім безпосереднім замахом на сю церкву, а відтак роздвоєнням серед Українців і знеохотою до своєї церкви. Колиб Полякам се удалось, то се була-б найбільша побіда Польщі над Галицькою Україною під її окупацією.

Наслідком занепаду національної свідомости серед Українців українська католицька церква в минулих століттях підпадала вже полонізації, але від Маркіяна Шашкевича зачалось її відродження і в боротьбі з польськими замахами вона стала найбільшою і наймогутнішою українською установою. Тому то її так бояться Поляки і тому хотілиб її знищити.

Але Поляки ніколи її не знищать, як в Українців буде єдність і велика моральна сила в самих собі.

Каже переказ, що ліс говорив до дубів, що сокира їх не зрубає, як не дадуть дерева на топорище. Так і Польща не зрубає української католицької церкви, як самі Українці не стануть їй до помочі розбиванням своєї церкви.

Польща змушує своєю поліційною силою до народньої зради, себто до молитви за Польщу, не тільки католиків але і православних, і сеї зради вона хоче вжити яко іди на розбиттє Українців, Білорусинів, Литовців. Але проти сього замаху треба боротись ще більшим обєднаннем, а не розєднаннем.

ЖАРТИ

ХТО КОГО ПЕРЕХИТРИВ.

На двірці в буфеті всі місця коло столу обсіли пани, а з краєчку сів собі один селянин — пив чай. Увійшов ще один панок і взявши собі склянку чаю, став коло селянина, зачав покашлювати і думав, що той уступить йому своє місце. Та селянин і не думав про те. Щоб дошкулити „мужикові", панок звернувся до компанії:

[illegible] ниця між мужиком а свинею?

Селянин же, наче не про нього тут мова, спокійно каже:

— Ріжниця, пане, є!

— Ну — яка, спитали всі.

— А та, що мужик їсть сидячи, а свиня стоячи.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Отсим повідомляється членів і членкинь Тов. Укр. Січ, від. 17, що місячні збори відбудуться в пятницю, 16-го жовтня, під ч. 72 Morris St., о годині 7.30 вечером. Проситься усіх членів прийти на час, а таксамо і тих, що задовжились, щоби вирівнати свою належтість. — Й. Вацлавський, ф. секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. ім. Івана Франка, від. 334, повідомляє своїх членів, що місячний мітинґ відбудеться, дня 18. жовтня, в неділю о годині 1-ій пополудни в гали У. Н. Д., 2253 W. 14th St. Проситься всіх членів явитись, бо є важні справи до полагодження. Будесь принимати нових членів до Товариства. — Н. Задирецький, предс.; М. Дмитрів, секр.

ІРІ, ПА. Бр. св. Петра і Павла, від. 40, подає до відома своїм членам, що триквартальний мітинґ відбудеться в неділю, дня 18. жовтня, о 3-ій год. пополудни, в гали під ч. 908 Ґес Евню. Проситься всіх членів прийти на означений час, бо є важні справи до полагодження. Неявившийся член на мітинґу заплатить кари 50 ц., а урядник 1 доляра. — Й. Вітковський, предс.; В. Гаврилів, секр.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Бр. св. О. Николая, від. 4, повідомляє своїх братів, що місячний мітинґ відбудеться в суботу, дня 17. жовтня, о годині 7.30 вечером в Народнім Домі, 72 Моріс Стр. Просимо явитися на тім мітинґу і заплатити свої довжні вкладки, бо хто не заплатить буде суспендований. — Йосиф Крайник, предс.; Николай Демкович, кас.; Семен Кусень, секр.

ДЕРРИ, ПА. Бр. св. Івана, від. 113, повідомляє своїх членів місцевих і позамісцевих, щоби всі як один явилися на слідуючий мітин, дня 18. жовтня, в Укр. Гали, о год. 2-ій пополудни. Неявившийся член підлягає карі. — Антін Клим, секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 252, відбуде свій мітинґ дня 22-го жовтня о годині 7.30 вечером в Укр. Гали при Ірі і Робей ул. Проситься всіх членів прибути на сей мітинґ, бо є важні справи до полагодження. — Н. Читвінський, предс.; С. Новодворський, секр.

ДИТЯЧА ПРАЦЯ І НАВЧАННЯ.

Дитяча праця в Америці не є нормована федеральними законами, мимо того, що так в пресі як і конгресі було про це богато говорено. Кожний стейт американської федерації має свої особні права і закони, які й тому ріжно нормують дитячу працю і шкільне навчання дітий. Вік, в якому дитина може наймятися до праці, скількість годин праці в день, пора праці (день те або ніч), санітарні умови, в яких приходиться працювати дитині, а таксамо від, до якого дитина повинна ходити в школу, є ріжно регульований законами в поодиноких стейтах.

Досліди над дитячою працею початі в місяци березни 1924 року Каліфорнійським Статистичним Бюром Праці виказали, що в стейті Каліфорнії в томуж році було зайнятих 5,000 дітий при роботах в рільництві. Дальше стверджено, що з того числа найбільше дітий працювало на бавовняних плянтаціях — і то з переступленям закона про дитячу працю і навчання.

Статистичне Бюро повідомляє про заведення в Каліфорнії однакової системи при переході дітий з одної школи в другу, красшого заряду, при видаванню дитині дозволу на працю, додатку до закона про дитячу працю і навчання; після якого дитина повинна ходити до шіснайцятого року життя в школу і в тому часі працювати хиба в таких днях і годинах, які є вільні від шкільного навчання (після науки чи в часі шкільних ферій). Цей додатковий закон забороняє приймати до праці дітий низше восьмого року життя. За час своєї праці внесло бюро в суд 60 позовів проти осіб, які зломили закон про дитячу працю.

Легіслатура стейту Джорджія ухвалила новий закон про дитячу працю в свойому стейті. Новий закон регулює дитячу працю в млинах, фабриках, промислових закладах та других робітничих заведенях. Згідно цього закона, сироти та діти вдів, (які до того часу могли наймятися до праці по скінченню дванайцятого року життя) не можуть скорше наймятися як по скінченню чотирнайцяти літ. Новий закон забороняє нічну працю дітий між 14 а 16 роком життя. Максімум годин праці для дітий є такимже як і для старших а то 60 годин в тиждень. Роботу в вовняних та бавовняних фабриках дітям заборонено.

Діти між 14 а 16 роком життя, коли хочуть одержати роботу, повинні мати на це письменний дозвіл, (емплоймент сертифікет). Щоби одержати такий дозвіл, дитина повинна виказатися, що має запевнену бороту, що скінчила чотирнайцять літ життя, що вміє читати та писати по англійськи та що є фізично на стільки розвинено, що може без загрози здоровлю працювати у фабриці, яку собі вибрала. Закон допускає видання таких письменних дозволів рівнож для дітий між 16 а 18 роком життя. Діти низше шіснайцяти років життя не можуть після цього закона працювати в таких місцях, які загрожують життю, здоровлю або моральности дитини.

Закон про примусове навчання, який ще більше брав в опіку дитину та ограничував дитячу працю, передав при голосованню.

Закони в Мейн стейті з 1919 року заборонюю наймати дітий низше 15 років життя до якої-б то не було платної роботи, а таксамо і тих дітий, які не покінчили хочби шість степенів початкової школи, або якоїсь другої їй рівної. На протязі часу від 1919 року по 1924, число працюючих низше шіснайцяти літ зменшилося в ...

ДОПИС.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

На поміч громаді Борки малі, повіт Скалат, Галичина.

Дорогі Родимці і Односельчани! Про гаразди у нашім селі **Борки Малі, повіт Скалат**, я не потребую Вам розказувати, бо думаю, що з нас кождий особисто довідався хочби якою дорогою. А однак, мої дорогі, нас тут за океаном жие досить споре число то ми повинні радіти із сього, що як вони пишуть Богом забуте село, а там знайшлися ще молоді борці, котрі стараються розжарити ту іскорку, а може і на добре розпалити той пожар просвіти, ту наймогутнійшу силу, перед котрою найлютійший ворог буде мусити пригнути спину і поклонитись нашій просвіті, а при тім і нашому національному визволенню. Тож я думаю, що кождий з нас, деб він не був тут в Америці, а прочитав отсю просьбу наших братів, повинен сейчас спішитись з допомогою, не кажучи з великою, кого на яку стане. Однак поможім, як і другі помагають своїм селам двигнути так гарне діло. Ми біднійші не зіставнем через пару долярів як зложимо кождий з нас, а знайте, що просвітою богато здобудемо. Се найострійша козацька шаблюка проти нашого наїздника. Тож я буду просити Вас Дорогі Родимці, а також і тих сусідів, котрим знане згадане село, теж і тих, котрим лежить на серці рух просвіти, нехай поможуть і шлють свої складки або просто до комітету повисше згаданого села або на мою адресу подану понизше, а я вже потрудужся і вишлю сам, а також буду старався жертводавців проголосити у нашій часописі Свободі. Я від себе на початок уже післав $5.00 і сподіваюсь, що не буде між нами ніодного і ніодної, аби щось не жертвували. Я вже згори складаю подяку за жертви в імени тутешнього комітету.

З поважанием
Андрій Швець.

Адреса:

Box 35. R. F. D. Blackstone, Mass.

За Комітет:

А. Швець,
А. Сусла,
М. Карась.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

Свято української державности в Пасейку.

Кождий Українець памятає день першого падолиста, 1918, коли заняли Львів українські Стрільці та після 577-літньої неволі проголосили владу українського народу на своїх західних землях. На міській радниці вивішено синьо-жовтий прапор. Кождий Українець памятає, що того дня зачались бої Української Армії на улицях Львова. Клались буйні голови українських Стрільців за волю народа і його будучність. Свято першого падолиста се свято всенародне і до його відсвяткування повинні причинитись усі товариства і брацтва та громада пасейська. Тому Січ ім. Богдана Хмельницького, 4. Сот. V. окр., звертається отсим з прошенням до всіх пасейських і околичних товариств і брацтв та організацій до співучасти в нашому обході свята і походу, котрий буде укладений в той день. Всі товариства і брацтва в Пасейку і околиці просить на сей день взяти участь в поході і нарадах. Потрібні вказівки видасть Комітет, Товариства і брацтва проситься прибути на наради точно, на означений час о год. 5. вечером.

М. Пипюк.

ДОБРА РАДА.

Переходячи вечером міським парком затримавсь я коло гуртка молодих українських робітників, котрі окружили старого Панька і цікаво слухали його оповідання.

Панько говорив так гарно, що аж любо було слухати. Почав говорити якто в давну давнину в одному селі жили собі люди, помагаючи одни другому в тяжкій мужицькій праці, які то в них гарні порядки були, про їх волю і свободу, аж доки нечиста сила не принесла в село боярина, котрий загарбав ліс громадський, поле, полонини і старався робити всякі пакости громаді, щоб людий поробити своїми рабами. Говорив й про чудову дочку боярина, котра полюбила мужицького сина, про війну і т. д., а в кінці сказав:

— Хлопці! Цікава се історія; написав її Іван Франко під назвою: Захар Беркут. Кождий з вас повинен її перечитати та набрати розуму, відваги і геройства, бо якраз тепер вам треба ступати слідами тих наших давних героїв і помагати нашим братям прогнати ворога з рідного краю.

Пішліть $1.50 моні-ордером або марками до Свободи, 83 Grand St., Jersey City, N. J., а відворотною почтою дістанете Захар Беркут, котрий вкаже вам шлях і додасть відваги до боротьби за рідний край.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.